

Jiří Klečka

Host

ČERNÝ KOS

Když začnou mizet děti,
začíná hra o čas.

Jiří Klečka

ČERNÝ KOS

Brno 2025

© Jiří Klečka, 2025

Cover pictures from open sources

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2025 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2755-7 (PDF)

ISBN 978-80-275-2756-4 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2757-1 (MobiPocket)

Ele a Sofii,
být dítětem je zázrak. Nikdy
si ho nenechte vzít.

Šárce,
která zabránila vlkovi,
aby mi ho vzal.

Černou nocí se hlas ptačí ozývá
Uč se vznést na křídlech zlámaných
Co tě znám,
čekáš na svou šanci vznášet se až v oblacích

Černou nocí se hlas ptačí ozývá
Uč se dívat zrakem osleplým
Co tě znám,
čekáš na svou šanci stát se jednou svobodným

BLACKBIRD, THE BEATLES

UNIKLÝ VLK Z OSTRAVSKÉ ZOO NARUŠIL PRVNÍ ŠKOLNÍ DEN

OSTRAVA 2. ZÁŘÍ (Od našeho zpravodaje) – První školní den strávili děti a jejich rodiče na Ostravsku v napětí a nejistotě, které ukončilo až několikahodinové pátrání po uniklé šelmě ze zoologické zahrady.

Žáci našich škol vyrazili vstříc radostné budoucnosti, aby se o pár hodin později dozvěděli nepříjemnou novinu: jejich vůbec první školní den se oproti plánovanému rozsahu protáhne. Předseda městského národního výboru Eduard Foltýn totiž ve spolupráci s Veřejnou bezpečností vyhlásil vysokou míru nebezpečí. Důvodem byl uniklý vlk z ostravské zoo, který se v té době pohyboval neznámo kde.

Rozsáhlá akce našich obětavých příslušníků bezpečnostních jednotek trvala několik hodin. Krizové týmy důkladně pročešávaly městské čtvrti. Nakonec uprchlého vlka

vypátraly v hustě osídlené ostravské části Radvanicích. Vlk byl namísto zastřelen.

Do školních lavic se tak mohl vrátit mír a klid a děti se mohly konečně zaměřit na to, co je opravdu důležité: budoucnost naší socialistické vlasti.

(Pokračování na str. 2)

JEDNA KULKA PRO VLKA

OSTRAVA 3. ZÁŘÍ (Od našeho zpravodaje) — Alexandr Patera je příslušníkem bezpečnostních jednotek již čtvrtým rokem. Zřejmě ani on neočekával, že se stane hrdinou dramatických okamžiků prvního školního dne, kdy z místní zoologické zahrady utekl samec vlka obecného.

Jak jsme již na stránkách *Rudého práva* informovali, hrozba v podobě uniklé šelmy byla zlikvidována díky skvělé práci a bdělosti našich bezpečnostních složek. Jmenovitě pak praporčíka Alexandra Patery, který zběhlého vlka zneškodnil jednou dobře mířenou ranou.

„Můj otec a strýc mě už odmala brávali na střelnici,“ svěřil se nám mladý a usměvavý příslušník SNB. „Věděl jsem, že mám jenom jednu ranu. Jinak by se vlk opět zaběhl a mohl by někoho ohrozit. To jsem nemohl dopustit.“

Jak nám soudruh praporčík prozradil v krátkém rozhovoru, ještě ten den pro něj jeho kolegové vymysleli přílehlavou přezdívku: Pampalini, podle i u nás velmi populární

postavy slavného lovce z animovaného polského seriálu.

„Nedokážu říct, co by pro mě vymysleli, kdybych minul,“ směje se praporčík Patera.

Nejen jemu, ale především celému bezpečnostnímu sboru patří velké poděkování za ochranu našich dětí a spoluobčanů.

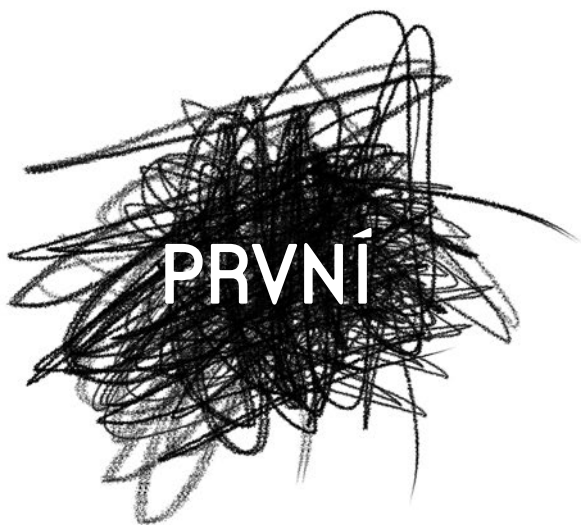
(Pokračování na str. 2)

POHŘEŠUJE SE SEDMILETÝ CHLAPEC Z OSTRAVSKA

OSTRAVA 6. ZÁŘÍ (ČTK) – Od pátečního rána tohoto týdne se pohřešuje sedmiletý Tomáš Toufal, který se nevrátil domů ze školy. Veřejná bezpečnost vyhláší celostátní pátrání.

Chlapec byl naposledy spatřen dne 3. září ve 13.00 nedaleko ZŠ Generála Janka, kde navštěvoval druhou třídu. Pohřešovaný chlapec je asi 117 cm vysoký, štíhlé postavy, má světlé vlasy a zelenohnědé oči.

V době zmizení měl na sobě červené tričko s krátkým rukávem a modré kalhoty. Jakékoliv informace k pohřešovanému chlapci volejte na telefon 4345, klapka 5.

**Když ovce se ztratí
v hory, ony bečí.
Někdy máma přijde.
Někdy vlk.**

Cormac McCarthy

GOLDEN SLUMBERS

ŘÍJEN 2023

Roman Hanoš hleděl na čtyři velká písmena napsaná přes celou tabuli. Za jeho zády se ozýval dětský smích. Nepochyboval o tom, že pro mnohé z žáků bylo napsané slovo již běžnou součástí slovníku. Takto černé na bílém se však stalo odvážným gestem vzdoru.

PÍČO.

Natáhl se po houbě a začal od prvního písmena. Za pár vteřin byla tabule opět prázdná. Otočil se zpátky ke třídě.

„Po téhle hodině tady ještě chvíli zůstanu,“ pronesl klidně k sedmákům, jejichž třídním byl poslední tři roky. Přistoupil o krok k předním lavicím, aby před jeho pohledem nemohlo uhnout ani jedno z dětí. Moc dobře věděl, jak mu třída kvůli jeho vzezření — tmavým, lehce rozčuchaným vlasům a plnovousu — přezdívá: Strašák. Svou téměř sto devadesát centimetrů vysokou postavu k vynucování kázně příliš nevyužíval, ale pak nastaly chvíle jako tato. „A ten, kdo tohle napsal, za mnou přijde a přizná se.“

Žáci 7. B se po sobě nervózně dívali, ale zřejmě všichni věděli, ke komu Roman mluví. Zbytek hodiny pokračoval nevzrušeně, Roman se dotazoval na příklady secesního umění, děti se hlásily a snažily se jeho otázky zodpovědět. Pak zazvonilo. Musel přiznat, že se mu ulevilo, protože soustředit se na probíranou látku byl pro něj nadlidský výkon.

Posadil se za stůl a pozoroval žáky vyklízející si lavice. Znovu pohlédl na tabuli zaplněnou svými poznámkami. Ono slovo bylo sice smazané, ale i tak ho tam pořád viděl. Velká tlustá písmena, jejichž duchové na tabuli pořád strašili. Nakonec zůstal ve třídě sám. Nikam nespěchal, jenom čekal.

Za chvíli uslyšel nesmělé kroky. Ve dveřích se objevila pobledlá tvář dvanáctiletého kluka se světlými vlasy. Na levé straně brady měl znaménko velikosti pětikoruny. Zdědil je po svém otci, který před lety zemřel. Co bylo pro jiné vadou na kráse, pro něho znamenalo jedinou hmatatelnou vzpomínku. Pár dětí udělalo tu chybu, že se mu kvůli tomu smálo. Klukovy pěsti je velmi brzy vyvedly z omylu. Jeden z těch incidentů musel Roman řešit hned po svém nástupu na Kamenovku, sotva pár dnů poté, co dostal *běčko* na starosti jako třídní.

„Michal. Klofáč. Ten kluk je jeden z hlavních důvodů, proč do této třídy nikdo z mých učitelů nechce,“ vysvětloval před třemi lety ředitel Macháček Romanovi coby nastupujícímu učiteli. „Tlačí na mě, abych ho přeřadil. Ale... já si říkám, že bychom to měli ještě zkusit. Jestli to vezmete, budu s vámi počítat. Lidi, se kterými počítám, se pak nemusí bát toho, že bych se jich zbavoval. S takovými vydržím až do konce. Bez ohledu na to, zda to dokážete změnit, nebo mi za pár týdnů řeknete, že to prostě nejde.“

Pak k němu natáhl pravici a Roman měl co dělat, aby udržel vážnou tvář. Celý ten obřad mu připomínal spíše vyslání na krvavou misi než přijetí nové učitelské role. Ale tou rukou mu nakonec potřásl.

Roman se na Michala zaměřil od prvního dne. Chlapec byl většinu času uzavřený do sebe, o přestávkách skloněný nad tabletem nebo mobilem. S žádným z dětí ve třídě se moc nebavil. Jenom občas vzhlédl od displeje, a jak Roman rozpoznal, v té chvíli se schylovalo k problému. Michal si vyhlížel novou oběť své potlačované zloby, která potřebovala vytrysknout na povrch. Stačila záminka: úsměv nebo nevhodný pohled.

A tak Roman zkoušel různé způsoby, jak chlapcovo nutkání rozptýlit: nejúspěšnější pak bylo Michalovo zapojení do výzdoby třídy, která se pod jejich rukama změnila v paletu různobarevných příšer a postav. Pracovali na tom ve čtvrtletních intervalech, Romanovi se tak podařilo zapříst s Michalem pravidelné rozhovory a vybudovat si s ním vztah.

Nakonec se Klofáč přestal nejenom rvát, ale zlepšily se mu i známky, čímž získal Roman ředitelovo uznání. Do určité doby.

„Čekal jsem na tebe, Michale,“ pronesl Roman směrem k chlapci, který váhavě vstoupil do třídy.

Klofáč jenom neurčitě pokýval hlavou a postavil se k přední lavici. Romanovi neuniklo, že zírá na tabuli do míst, kde ještě před hodinou byla fixou napsána nadávka. Kolem pevně semknutých rtů proudila pod pokožkou nachově zbarvená krev.

„Dám ti dobrou radu. Když budeš chtít příště napsat něco podobného, dej si bacha na to, aby nebylo poznat, žes to psal ty, dobře? Protože to tvoje P poznám na hony daleko.“ Roman se odmlčel a pak se na chlapce pozorně zadíval. „Napsal jsi to kvůli tomu, co se stalo posledně?“

Minulou středu došlo na chodbě školy k malé strkanici. Michal uklouzl na mokré podlaze a poroučel se na zem. Nějaký páťák se tomu hlasitě zasmál. Michal k němu došel, chvíli si vyměňovali polohlasné věty a pak Klofáč do páťáka strčil. Tomu se rozkutálela po podlaze svačina. Páťák se nenechal, strčil Klofáče zpátky. Shodou okolností byl na stejném patře i Roman. Zrovna diskutoval s fyzikářem Kumstátem o posledních protivládních demonstracích v Praze, když zaslechl víření dětských hlasů. Chlapci se začali rvát. Nejspíš by to skončilo natrženým rtem nebo modřinou, kdyby společně s druhým učitelem nezasáhli a neodtrhli je od sebe.

Roman, který držel Klofáče za rameno, se naklonil k jeho uchu a zašeptal: „Chceš, aby to skončilo v ředitelně? Ne? Tak klid.“

Chlapec ze sebe vydal zoufalé záupění, ale poslechl.

„On si začal,“ ozval se páťák.

„Já vím,“ přisvědčil Roman. „A taky se omluví.“

Klofáč se snažil vymanit z Romanova sevření, ale marně. Pevně stiskl čelisti a svařil obočí. To byl obraz, který Roman velmi dobře znal. Za poslední roky ho viděl už nespočetněkrát.

Tak polev, pomyslel si. Už zatraceně polev.

„Soráč,“ procedil Klofáč mezi zuby.

Páták se tázavě podíval na fyzikáře. Ten jenom krátce kývl hlavou.

„Tak jo,“ přijal páták rozpačitě omluvu a začal ze země sbírat rozházenou svačinu.

„Pomoz mu,“ pronesl Roman směrem ke Klofáčovi.

„Ale —“

„Dělej, Michale.“

Klofáč znovu zaťal čelisti, ale po chvíli se sehnul a pátákovi pomohl. Oba učitelé se rozhlédli po chodbě. Děti už o potyčku ztratily zájem, směřovaly zpátky do svých tříd. Dětské světy zpracovávají bouře ve sklenici vody daleko přirozeněji.

„Chceš to nějak dál řešit?“ zeptal se Kumstát.

Roman zavrtěl hlavou. „Pokud jsi teda pro.“

„Jsem s tím v pohodě.“

Roman jenom doufal, že se o Klofáčově incidentu nikdo nezmíní řediteli nebo jeho zástupkyni. Jeho přání se proměnilo ve skutečnost.

A tady byla odměna.

PÍČO.

„Tak odpověz,“ vybídl Roman chlapce znovu. „Vděčím za tohle krásné a srdceryvné věnování tomu, že ses minulý týden málem porval a já ti to zatrhla?“

Klofáč pokrčil rameny. „Kdo říká, že to bylo na vás?“

„Co kdybys ze mě přestal dělat blbce, Michale? Já tě za blbce nepovažuji, tak mě za něho taky nepovažuj. Prostě mi vysvětli, co sis tím vlastně dokázal?“

Chlapec mu věnoval vzdorovitý pohled.

„Chceš si to všechno pokazit?“ Roman bouchl pěstí do stolu, Klofáč sebou cukl a překvapeně se na něj podíval. „Prostě toho nechej, protože dřív nebo později narazíš na někoho, komu to bude stejně jedno jako tobě. A pak se povezeš. Nechceš mi říct, co se děje?“

Klofáč zavrtěl rázně hlavou. Pak zabodl svůj pohled do Romana. „Nejste můj fotr. I když byste možná rád. Ale nejste.“

Roman na něj jenom beze slova zíral. Pak klidnějším hlasem pronesl: „Pro začátek prostě přestaň dělat blbosti. Dobře?“

Chlapec upíral oči na tabuli. Beze změny výrazu.

„Radši už běž, ať stihneš další hodinu.“

Roman ve třídě osaměl. Začínala ho bolet hlava. Měl však před sebou ještě poslední hodinu angličtiny. Už za pár minut. V jiné třídě. Nasucho spolkl dva ibuprofeny, posbíral sešity a vydal se chodbou ke schodům do prvního patra. V další třídě pak rozdál žákům písemku a sledoval je, jak bojují s výběrem správných slovíček, přičemž s uspokojením pociťoval, jak se z něho bolestivý tlak za očima pomalu vypařuje. Po pětáctyřiceti minutách testy vysbíral, sbalil je do aktovky a vyrazil domů.

Podzim zbarvil Aš do oranžovočervené. Třistaletý barokní most kousek od Husova náměstí téměř utonul v záplavě spadaneho listí. Mraky byly toho dne velmi nízko. Ašští už jenom čekali, kdy přijde ochlazení a období dešťů, kterým se život u německých hranic vyznačoval. Zachumlán do kabátu minul Roman kostel svatého Mikuláše, prošel centrem města a pak z něj zamířil pryč. Když do Aše před třemi lety přijel, první ubytování našel ve zrekonstruovaném měšťanském bytě u náměstí, ale po pár měsících zjistil, že mu to úplně nevyhovuje. Bylo to příliš na očích. Pak mu v zelinářství řekli o domě na samém okraji Aše. Patřil starousedlíkovi,

panu Húskovi, který se v té době rozhodl pronajímat celé horní patro. Sedmašedesátiletý Húska postavil dům s vidinou, že v něm bude bydlet jeho dcera s rodinou. Jenomže dcera měla své vlastní plány a odstěhovala se do Spojených států, někam ke Coloradu. Na návštěvy nejezdili, bylo to pro ně příliš náročné a nákladné. Řešili to občasným telefonátem nebo videohovorem. Takže první patro zůstalo prázdné. Dům měl dva samostatné vchody a starý pán Romanovo soukromí zcela respektoval.

K domu dorazil za necelou půlhodinu pěší chůze. Míjel postupně řídnuoucí zástavbu, až došel k místu, kde do lesa ústila silnice vedoucí k rozhledně Háje. Húskův dům se nacházel přibližně v její polovině, byl to jeden z mála domů v té oblasti, na což dopláceli zejména v zimním období, kdy sem rolby zavítaly jen velmi zřídka. Sotva odemkl vstupní branku, přiběhla ho uvítat Yoko, pětiletá fenka bernského salašnického plemene. Když se starým pánem probírali možnost pronájmu, Húska žertem poznamenal, že podmínkou je i pravidelné venčení jeho psa. A tak Roman vzal Yoko párkrát ven a zjistil, že mu to pokaždé vyčistí hlavu a alespoň na chvíli donutí vstát od stolu. A tak se z toho stal zvyk.

„Tak co, holka?“ vítal se s ní Roman. „Řekl bych, že se ti podzim docela zamlouvá, co?“

Na důkaz jeho slov se Yoko vrhla do nahromaděného listí u plotu a začala v něm válet sudy.

„Jasně, chápu.“

Fenka k němu doběhla, vztyčila se na zadních a předními tlapy se opřela o Romanův hrudník. Natahovala čumák k jeho obličejí a snažila se ho olíznout.

„Nebud' tak hrrr. Přijdu za tebou později. Projdem se. Jenom ty a já. Teď mám ale ještě nějakou práci.“

Yoko krátce štěkla a spustila přední tlapy zpátky na zem. Obíhala kolem Romana, zatímco mířil ke vstupním dveřím. V chodbě si svlékl kabát a pustil topení.

Pronajatý byt mu vyhovoval svou jednoduchostí. Na konci chodby byla naproti koupelně se záchodem malá ložnice. Největší část bytu zabíral obývací pokoj s kuchyní, které od sebe odděloval pouze vyvýšený pult, na němž našla své místo varná konvice a těžítko na došlou poštu. Roman strávil dětství v bytech, které jeho matka zaplnila různým harampádím, proto se zařekl, že jeho dospělý život bude spočívat ve střídmosti. Obývací pokoj byl tak vybaven pouze nezbytnými kusy nábytku: psací stůl u okna, pohovka s křeslem, lampou, televizí a úzkou knihovničkou. Žádné obrazy nebo osobní fotografie.

Uvařil si mátový čaj a posadil se ke stolu u okna s výhledem na jehličnaté stromy, důležité to kulisy u známkování písemek. Zabralo mu to přibližně dvě hodiny. Byla to rutina, ale Roman měl rutinu rád. O to víc, když si vzpomněl na téměř roční pauzu, kdy byli kvůli covidu téměř rok zavřeni doma. Takže si nestěžoval. Toto poklidné vlnění hladiny života se mu zamlouvalo. Mohl klidně plout beze strachu, že proud příliš zesílí.

Když skončil (u některých novotvarů v odpovědích doslova skřípal zuby), dopil již vystydlý čaj a pustil se do čtení McCarthyho *Krvavého poledníku*. Při páté stránce mu začala klesat hlava. Jenom na okamžik zavřel oči.

Slyšel vzdálenou melodii. Tlumené pískání. Přicházelo ze tmy. Pak ustalo.

Byl ve tmě. Slyšel kroky. Tisíce kroků, které kolem něj tancovaly. Pak se do tmy rozrazily dveře. Do očí ho zaštívalo světlo baterky.

„Malej jde se mnou,“ zavrčel ze tmy mužský hlas. „Říkám to naposled.“

Roman zamžoural do ostrého světla. Černý přízrak po něm natáhl ruku. Cítil, jak se mu do kůže zatínají drápy. Přišel si pro něj. Černý stín s ostrými zuby a dírami namísto očí. Přišel si pro něj, protože už měl příliš dlouho hlad.

Z krátkého snu ho vytrhla tři rázná zaklepání na dveře. Rozrušeně se rozhlédl po pokoji, netušil, zda odpadl na minutu, nebo

hodinu. Venku bylo pořád světlo, ale dne rychle ubývalo. Rozečtená kniha ležela zavřená na zemi. V krku měl sucho, odkašlal si a protřel oči.

Znovu zaklepání na dveře, tentokrát ne tak důrazné. Vstal ze židle a došel ke dveřím. Za nimi stál starý Húska, s opatrným úsměvem, který zcela odpovídal i důrazu při klepání.

„Nechcete si dát teplej grog, pane učiteli? Před chvílí jsem ho dovařil,“ navrhl. „Počkám na vás v altánu. Troška dobrýho grogu a dobrý hudby jsou někdy vším, co člověk potřebuje.“

Roman už několikrát starého pána nabádal, ať jej neoslovuje tak formálně, ale Húska byl vytrvalý. Roman netušil, zda za tím stojí vštípené zásady z mládí. Přibližně po roce to ale vzdal bez ohledu na příčinu.

„Nejspíš potřebuju něčím spravít chuť,“ souhlasil Roman. „Do teď jsem totiž opravoval testy.“

Starý muž spokojeně přikývl. „Tak já tam na vás počkám. Vy-táhl jsem plynovej ohřívač, protože navečer už začíná přituhovat. Takže na sebe raději hodte něco teplýho.“

„Za chvíli jsem u vás.“

Když o pár minut později sešel dolů a vydal se po kamenité stezce do zadní části zahrady, na chvíli se zastavil a zadíval se na kopce poseté různobarevným listím. Byl to výhled, který už velmi dobře znal, ale zatím se mu neomrzel. Nadechl se jiskřivého vzduchu a nechal jej proběhnout celým tělem. Teprve pak šel dál.

Zahradní altán stál až téměř u lačkového plotu, který toho léta s Húskou natřeli použitým motorovým olejem. Altánek samotný postavil jeho domácí na přání své ženy jako místo, které by mohla vyzdobit truhlíky s květinami. Byla to jednoduchá dřevěná stavba se špičatou střechou, dokola obehnaná nízkou zídkou. Húska Romanovi často vyprávěl, jak za letních nocí se ženou v altánku přespávali, natěsnaní k sobě na podlaze v jednom spacáku. A to jim vydrželo, i když se jim narodila jejich jediná dcera, která tam

s nimi později přespávala také. Zřejmě i proto trávil starý pán v altánu většinu času poté, co manželka zemřela a dcera se odstěhovala. Někdy pozval Romana, ať se k němu připojí — v teplých měsících na pár láhví piva, v těch chladnějších pak na grog nebo svařené víno.

Už zdálky zaslechl McCartneyho tenorovou ukolébavku o sladkém spánku. Občas zaznělo i typické praskání černého vinylu točícího se na starém gramofonu. Roman zkusil jenom jednou domácího přesvědčit, aby vyzkoušel novější technologii — cédéčka, nebo alespoň kazetové pásky, o MP3 se ani neodvažoval zmínit. Húska mu vzrušeně vysvětlil, že kvalitě gramofonových desek se nic nevyrovná, a že pokud by hudba byla evangeliem, jedině vinyl by byl tou pravou Biblií. Pak mu neopomněl zmínit trnitou cestu, kterou se k němu za minulého režimu desky dostávaly. Húska měl ve své gramofonové sbírce všechna beatlesácká alba, chronologicky seřazená. Nechyběly zde ani sólové nahrávky jednotlivých členů, ale jak Húska rád zdůrazňoval, už to nikdy nebylo ono, jako když Brouci hráli spolu.

Roman vstoupil do altánu. Na stolku už na něj čekal plechový hrnek, z kterého stoupal nasládlý kouř. Húska se do rytmu popluhoval na proutěném křesle, na hlavě plíšňovou čepici, typicky naraženou až po uši, a na stehnech položenou vycházkovou hůl. Vytahoval ji vždy až v chladnějších měsících, kdy se opět ozvaly nespolehlivé klouby v kolenou. Yoko mu seděla po boku, a jakmile spatřila přicházet Romana, vyčítavě na něj štekla.

„Já vím, co jsem ti slíbil. A ještě na to dojde.“

Húska se tiše zasmál a podrbal psisko za ušima. „Ta ví, co chce.“

Ťukli si, upili ze svých hrnků a chvíli mlčeli. McCartney skončil a „Golden Slumbers“ přešla plynule do broučícího ujištění, že nastal čas nést tíhu světa na svých ramenech.

Húska si zkoumavě prohlížel obzor obtěžkaný chomáči mraků. „Dneska v noci bude pořádný vítr. Takovej, co by mohl shodit pár

stromů. Takže bejt váma, raději bych to vzal zase po svých.“ Starý pán se podrbl pod čepicí. „Zavolám starostovi, ať to tady kluci zítra zrána hned projedou a odklidí případnou spoušť.“

„Ašská chobotnice se probouzí.“

„A sahá až do nejvyšších pater,“ přisvědčil Húska s úsměvem. „S jeho dědou jsme chodili na pivko.“

Zhoupl se tam a zpět. Když Beatles poprvé odzpívali refrén, už byl o poznání vážnější.

„Byl jsem dneska v Jednotě,“ pronesl zachmuřeně. „Už se zase mluví o tom, jak malýho Klofáče taháte z bryndy.“

Roman si ztěžka povzdechl a zvedl zrak k oblakům, které protínala blikající červená tečka vznášejícího se letadla. Yoko ho napodobila.

„Poslední dobou to slyším čím dál častěji,“ uvažoval Húska dále. „Lidi říkaj, že to ale neděláte jenom s čirý dobroty svýho srdce. Že za tím vězí váš zájem o jeho mámu.“

„Jací lidi, pane Húska?“

„Však víte. Místní.“

„Jo tak.“

Album *Abbey Road* dospělo ke konci, nejenom podle názvu poslední písně. Altán se ponořil do praskajícího ticha. Húska upil ze svého plecháčku tři pořádné hlty horkého grogu. „Já vám to nezazlívám, pane učiteli. Vždycky to bývala moc hezká holka. A pořád je. Usměvává. A taky hodná. Jenom měla v životě víc smůly než ostatní.“

Letadlo vysoko na obloze zmizelo v mracích plujících k německým hranicím.

„Ale tenhle příběh už stejně asi znáte, co?“

Roman sklopil oči od mizejících světél a podíval se na bytného. „Co čekáte, že vám řeknu, pane Húska?“

„Že mi do toho nic není.“

Roman se musel pousmát. Starý Húska byl nejenom odborník na Beatles, ale především chodící kronika ašských pletich

a vazeb. Díky jejich dlouhým rozhovorům získal Roman pocit, že zná dopodrobna životní peripetie každého ze zdejších lidí. A teď se stával součástí místní mozaiky i on sám. Ať se to snažil sebevíc skrýt.

„A měl byste pravdu,“ pokračoval Húska, aniž by čekal na Romanovu reakci. „Takže nečekám, že mi to potvrdíte. Já jenom... celou tu dobu je na toho kluka sama. A nemá to jednoduchý. To teda ne. Chtěl bych vidět všechny ty ženský, co jsou tak chytrý, jak by si poradily v podobný situaci. Podle mě se jí každá pomoc hodí.“

„Záleží vám na ní,“ poznamenal Roman.

„Možná to jednou pochopíte. Od jistý chvíle vám bude záležet na všech dcerách tohohle světa.“ Húska doplnil svůj plecháček novou dávkou grogu. „Jenom jsem chtěl, abyste věděl, že už se to po městě šíří. Ať z toho nejste zbytečně překvapenej. A ať jste připravenej na peklo, který nastane, když vám to třeba nedopadne. Některý věci jsou těžký a na takhle malým městě ještě těžší.“

Roman upil grog, stoupající pára ho zaštipala v nose. Chvilí váhal, ale nakonec řekl: „Ten kluk mi někoho připomíná.“

„Kamaráda z dětství?“ Húska nadzvedl obočí.

„Tak nějak,“ pokrčil Roman rameny.

„To musel být pěkněj sígr.“

„Taky měl rád Beatles.“

„Beru zpátky. To nemoh bejt špatnej člověk,“ poznamenal Húska s úsměvem.

Roman zapátral po nebi, ale to už bylo prázdné a vytlačovalo ze sebe všechny barvy, aby uvolnilo místo černé. „Jo, byl jeden z těch dobrejch.“

„Nakonec to tak vlastně je. O těch nejhorších se říká, že v dětství sekali dobrotu. Poslušné děti. Třeba takovej Hitler.“

„Páni, tomu teda říkám nečekaný vývoj konverzace.“

Húska se zasmál přidušeným smíchem a znovu se zhluboka napil. „Řek bych, že vy jste tady jeden z těch dobrejch, pane učiteli.“

Roman mlčel. Načepoval si z dávkovače nový hrnek grogu, posadil se do proutěného křesla a vyslechl si od starého pána další maloměstské drby. Nevyhnuli se ani Húskovu nostalgickému vzpomínání.

Pak se připomněla Yoko. Neustále kňučela a strkala mu do klína čumák. Popřáli si s Húskou dobrou noc a Roman vzal fenku na procházku. Grog ho příjemně hřál, zatímco mířili po silnici směrem k lesu. Vítr už začínal sílit a nesměle hvízdal, špičky stromů mu zatím statečně vzdorovaly. Yoko zaběhla do lesa a honila imaginární zajíce. Vrátila se celá od listů.

Když se po jedenácté večer konečně ocitl zpátky ve svém bytě, z pěti hrnků grogu se mu pořád točila hlava. Vyčistil si zuby a doslova padl do postele v zoufalé snaze nahnat alespoň pár hodin spánku, zatímco venku začínalo pořádně foukat. Jeho usínání ale překazilo trylkování mobilu. Zamžoural na zářivé svítící displej.

To snad ne. Na displeji blikalo Tomášovo jméno. Neslyšel o něm od —

Bolest hlavy se znovu ozvala. Jako neodbytný pták, kterého sice vyplašil, ale jenž se vrátil a s o to větší vervou kloval do jeho temene.

Telefon dál vyzváněl. Stiskl boční tlačítko, čímž ho alespoň umlčel.

Přijal hovor. Na druhé straně bylo ticho.

„Tome?“ pronesl nejistě.

„To jsem já, Romane,“ ozval se ženský hlas na druhé straně spojení. „Tomova máma. Helena.“ Vyřčené jméno znělo spíše jako povzdech, jako poryv větru skučícího venku. A stejně jako vítr nejdříve jenom proklouzlo škvírou mezi otevřenými dveřmi jeho paměti.

„Paní Paterová?“

Signál spojení zeslábl, protože odpověď se rozpadla do pouhých fragmentů nicneříkajících souhlásek.

„Vypadává to,“ pokusil se Roman zastavit marné povídání. „Slyšíte mě?“

„Promiň, někdy nám tady blbne signál. Zvlášť v zimě. Nikdo mi to nedokáže vysvětlit, ale je to tak. Jako bysme bydleli někde na Antarktidě. Je to teď lepší?“

„Už jo.“

„Je moc hodin?“ zeptala se nejistě, aby si vzápětí odpověděla: „Samozřejmě že je.“

Její hlas stoupal a klesal, ale nebylo to vlivem signálu. Skrývala se za ním bolest a nejistota. Doslova to ze sluchátka cítil. Nasucho polkl.

„Ne. Vážně. Je to v pořádku,“ ujistil ji, i když si tím nebyl vůbec jistý. Až do této chvíle si neuvědomoval, že podobný telefonát očekával dlouhá léta. Byl jenom logickým vyústěním toho, co Tomáš prožil. Byl to příběh, který měl od začátku jenom jeden možný konec.

Zabil se, napadlo ho. Udělal to.

„Nejspíš tě překvapuje, že jsme pořád naživu,“ přerušila paní Paterová proud jeho černých myšlenek. „Stejně jako já jsem překvapená, že tohle číslo pořád funguje. Kde je ti vůbec konec?“

Chtěl na ni zakřičet, ať už to neoddaluje. Ať mu poví, jak to udělal a kde. Oběsil se. Podřezal si žíly. Nebo to napálil do stromu. Dosedl na židli a opřel se lokty o stůl, aby zastavil třas, který jako voda zaléval celé jeho tělo.

„V Aši,“ přinutil se k odpovědi. Připadal si vzdálený, odpojený od svého hlasu.

Ve sluchátku se znovu rozezněl prázdný šum. Konečně se mu chystala říct, proč mu volá ze synova mobilu na číslo, které předem považovala za dávno zrušené. Jejich vazby byly zpetrhané, ale pořád je cosi drželo pohromadě. Tenoučké vlákno, nepatrné, ale bylo tam.

„Jde o Toma,“ potvrdila jeho nejčernější obavy. „Vlastně jsem ti původně nechtěla ani volat...“

Zmlkla. I přes praskání ve spojení slyšel, jak několikrát přerývaně povzddechla. Jeho paměť využila příležitosti a v nastalém tichu ho zaplavila vlnou vzpomínek. Tomova matka. A jeho otčím. Nikdy na ně nezapomněl, ale taky se na ně nesnažil příliš vzpomínat. Ale teď mu ten celuloidový film, co měl navinutý v hlavě, běžel před očima jako v kině. Přičemž byl jediným divákem v hledišti.

„Promiň, pořád...“ Rozvzlykala se.

Sklopil hlavu. Snažil se nadechnout, ale bylo to jako popadat dech ve vzduchoprázdnu. Akorát to způsobovalo ještě větší bolest.

„Spadl z motorky, když se vracel domů,“ pokračovala po chvíli. Záchvěv dechu. „Našli ho na kraji Běláku... včera v noci. Promrzlého na kost.“ Její hlas se ke konci věty roztřásl.

Černý kos uhnízděný za jeho duhovkami mu začal klovat do hlavy. Cítil bolest až v zubech. Zavřel oči. Na červeném pozadí ožily obrysy postav a splývaly jeden s druhým. Nevěděl, jak dlouho mlčeli. Přes tepající údery zobáku ztratil pojem o čase.

„Kdyby neměl na hlavě helmu, tak by tady s námi už nebyl,“ pokračovala žena na druhé straně linky po chvíli. Do jejího hlasu se opět vrátila vyrovnanost, kterou s ní měl z dětství nejvíc spojenou. Až nyní si uvědomil, že to celou dobu hrála. Nasazovala si masku statečnosti, aby nejbližší lidé kolem ní nemuseli.

Roman se přinutil znovu otevřít oči.

„Je v bezvědomí. A nikdo doopravdy neví, co s ním bude dál. Vezl s sebou i kytaru, protože ten večer hrál. A ta jako jediná zůstala celá. Měla jenom potlučené pouzdro... ale jinak bez škrábance.“

Ve sluchátku znovu zachrátilo.

„Mohl... mohl bys přijet?“ položila mu máma kluka, jenž mu kdysi zachránil život, otázku, na kterou existovala jediná správná odpověď. „Teď je to on, kdo tě potřebuje.“

YOUR MOTHER SHOULD KNOW

ZÁŘÍ 1982

Helena se snažila být dobrým rodičem, i když podle svého mínění selhala hned na začátku. Pořád v sobě nesla vinu za to, jak to dopadlo s Tomášovým otcem — anesteziologem, s nímž se seznámila v porubské fakultní nemocnici, kde vařila. Měli spolu románek, na jehož konci otěhotněla. Bylo jí devatenáct, jemu čtyřiatřicet. Zaklínal se rodinou, kterou nehodlal opustit. Ona pro změnu odmítla jít na potrat, ke kterému ji nutil. Tím jejich velká láska skončila. První rok po narození Toma ještě vydržela ve svém bytě, ale pak se musela přestěhovat, protože odsuzující pohledy sousedů už nebyly k vydržení. A tak se vrátila k matce a otci s tím, že je to dočasné. Jenomže v tomtéž roce onemocněly matce nohy a učinily z ní obřího lenochoda. Otec ji uprosil, aby s nimi ještě alespoň rok dva zůstala. Matka v té době vážila přes osmdesát kilo a o poznání hubenější otec nebyl schopen se o ni sám starat. Navíc dělal na třísměnný provoz v železárně. Helena svolila, protože stejně neměla dostatek prostředků, aby se někam přestěhovali. Dva roky po porodu si našla práci na místní základní škole (sice jako uklízečka, ale čert to vem, potřebovala práci) a u rodičů už zůstala. I s malým synkem, kterého společně s rodiči vychovávala.

Když bylo Tomášovi pět, objevil se před domem zničenonc jeho otec s dárkem k narozeninám: dětskou kytarou se šesti strunami.

„Mohlo by ho to bavit stejně tak jako mě,“ podával jí nástroj a pokoušel se o úsměv na nevinně vyhlížející tváři s velkýma podmanivýma očima. „Pamatuješ?“

Pamatovala si velmi dobře. Jak ležela nahá v posteli a on na kytaru brnkal melodii, která ji přinutila zavřít oči a nalhávat si, že to vyjde. Že všechno bude dobré. Protože byl přece ve svém manželství nešťastný. Dusilo ho. Měla zavřené oči a namlouvala si, že nežije jedno z nejstarších klišé na světě.

„Budu se stěhovat. Dostal jsem novou příležitost,“ oznámil jí tenkrát před domem, a i když mluvil pouze o sobě, Helena věděla, že se samozřejmě stěhuje i s manželkou a dětmi.

Kytara byla dárek na rozloučenou. Tišící náplast na ústa. Byl to přece doktor, věděl, jak na bolest.

Proto také skončil Tomášův otec toho dne na kolenou, když ho pořádně nakopla mezi nohy. Ale tu kytaru si nechala. A Tomáš ji k narozeninám dostal.

Helenina matka namítala, že Tomáš je na kytaru pořád ještě malý (na obalu psali *PRO DĚTI OD OSMI LET*) a neumí číst noty, ale k jejímu překvapení se Tomáš pustil do cvičení s vervou, která ho už nepustila. Ke kytaře byl přibalen notový sešit s výběrem folkových skladeb (na obálce stálo: *K tomu, abych se stal nejlepším kytaristou, musím pořád trénovat*) a názornými fotografiemi, jak správně hrát akordy.

Za dva měsíce jim přehrál první naučenou skladbu s jednoduchým popěvkem. Helena si velmi dobře pamatovala, jak s jejím otcem seděli v přední (a jediné) řadě v obývacím pokoji a s patřičnou hrdostí svého chlapce pozorovala. Podobných vystoupení pak během následujících dvou let přišlo nespočet.

K úplně prvnímu školnímu dni koupil Tomášovi jeho dědeček gramofonovou desku *The Beatles* 62—65. To už její matka obračela oči v sloup zcela neskrývaně. Ale Helenin otec jejich výčitek nedbal a vložil desku na gramofon. Toho dne ji Tomáš poslouchal několikrát, dokud se venku nesetmělo a nebyl čas jít na kutě.

Tomáš byl plachý chlapec, ve společnosti více dětí se necítil úplně dobře. I z tohoto důvodu matka Heleně neustále předhazovala své obavy z toho, jak Tomáš do školy zapadne. Podle ní byl na svůj věk příliš malý a hubený. Málo jedl a nerostl, lamentovala. V prvních pár měsících školy dokázala matka Helenu nahlodat svými pochybnostmi. Ve škole pracovala už pět let, a proto se osmělila zeptat se pár učitelů na jejich názor. Do jednoho ji uklidňovali. Její syn se sice držel stranou, ale život ve třídě zvládal bez problémů, což Helenu uklidnilo. Zároveň se ale styděla, že opět podlehla matčiným pochybnostem. Zařekla se, že k tomu už nedojde.

Přišlo pololetní vysvědčení a pak i to na konci školního roku. Během léta docházela do školy jenom občas, z chodeb se vytratil život a s životem i prach, jež by bylo třeba utírat. Na začátku srpna si poprvé všimla plakátu oznamujícího, že v Kulturním centru bude mít koncertní vystoupení písničkář Jaromír Nohavica. Na plakátu byl mladý muž s mrožím knírkem a neupravenou kšticí. Co ji však zaujalo, byla šestistrunná kytara, kterou si tiskl k tělu jako věrnou milenkou. Gesto, které nejednou viděla i u svého syna.

Ještě ten den do Kulturního centra zašla a koupila dva lístky. Koncert se měl konat až v předposlední týden prázdnin. Musela se proto velmi přemáhat, aby Tomášovi svůj plán neprozradila.

Když mu pak konečně mohla lístky ukázat, jeho nepředstíraná radost ji dojala. Řekl, že je ta nejlepší máma na světě. Což ji jen utvrdilo v tom, že se její snaha přece jenom vyplatila. Že je dobrým rodičem. Pocit viny už nebyl tak velký, nebála by se říct, že téměř vymizel.

Helena by to nikdy nepřiznala, ale Tomášovo nadšení ji samotnou strhlo. Když seděli na sklápěcích židlích, nad hlavou křišťálový

lustr, naskočila jí dokonce husí kůže. Hlediště bylo poloprázdné, ale to jí nijak nevadilo. Už si ani nepamatovala, kdy si někam po práci vyrazila.

V dlani ucítila Tomášovu dětskou ruku. „Děkuju, mami,“ promnesl k ní polohlasem. Nic neřekla, jenom opětovala stisk.

Pak hlediště přikryla tma, na pódium nastoupil Nohavica a začal zpívat. O bláznivé Markétce v podchodu těšínského nádraží. O dvoře divadla, na němž se umíralo v další shakespearovské tragédii. A o Jakubovi, kterému v roli průvodce věštil budoucnost.

Helena se podívala na Tomáše, který se soustředěným výrazem sledoval písničkářovy prsty na kytarových strunách.

On to studuje, napadlo ji. Neposlouchá. Učí se to.

Když se pak srpnovým večerem vraceli domů (už se smrákalo, ale vzduch byl příjemně lehký a teplý, jak dokáže být pouze v pomalu umírajícím létě) a s Tomášem si prozpěvovali některé z popěveků, které ještě před chvílí slyšeli, zastavila se a pohlédla na něj.

„Ty s tím asi nedáš pokoj, co?“ zeptala se a prstem ho cvrnkla do nosu. „Nedáš pokoj, dokud se nestaneš tím nejlepším kytaristou na světě, vid?“

Od začátku první třídy Tomáše každé ráno doprovázela do školy, před šatnami se pak rozdělili — on zamířil do školních lavic, ona do kumbálu s uklízacími potřebami. Po škole na ni musel čekat v družině, dokud nevytřela všechna patra a nesklidila náčiní. V družině byl jasně stanovený program, který si soudružky družinářky nenechaly nabourat. Mít tam kytaru nepřicházelo v úvahu. Namlouvala si, že Tomášova mrzutost v průběhu roku povolí, ale bylo to přesně naopak. Syn skuhral každou cestu domů, o to víc, když si v podvečer musel namísto hraní na kytaru udělat všechny domácí úkoly.

Její matka si v té době došla nanejvýš do obchodu. A i to činila za cenu velkých bolestí. Stěžovala si, že odpoledne potřebuje mít hlavně klid, a malý kluk v bytě brnkající na struny tuto představu

úplně nenaplňoval. A pak tu také byly neustálé babiččiny obavy. Je příliš hubený. Co když se mu něco stane? Co když cestou zabloudí?

Možná za to částečně mohla lhostejnost Tomášova otce, který je odkopl a utekl z města. Lhostejnost, která ji o to víc postrčila k usilovné snaze být dobrým rodičem. Možná. Ale v jejím rozhodnutí hrálo roli především synovo nepředstírané nadšení, když viděl skutečného zpěváka. A také to, že jej chtěla naučit, že se nemusí bát snít, ať už jsou jeho sny kdovíjak velké. Protože ona sama se bála. A velkou roli v tom hrálo to, že vyrůstala s dominantní osobou, s níž byl život jako neustálá chůze po chatrném můstku nad propastí. Zařekla se, že bude jiná. Všem strachům navzdory.

A tak souhlasila: „Fajn. Zkusíme to. Od příštího týdne můžeš doma po škole trénovat. Ale ze školy rovnou domů, rozumíš? A necháš babičku odpočívat. Jednou si postěžuje, a jsme zpátky tam, kde jsme byli, dobře?“

Tomáš nadšeně přikyvoval. Celý zbytek cesty jí pak neopomněl vyjmenovávat všechny nové písně, které si během roku nastuduje. Helena si ho na okamžik představila o pár let staršího, jak předvádí publiku svou hru na kytaru, a když skončí, ožije hlediště ohlušujícím potleskem. Její chlapec byl výjimečný. Věděla to. Věděla to od okamžiku, co ho přivedla na tento svět.

Helenina matka z toho nebyla vůbec nadšená. Samozřejmě nezapomněla použít svou obvyklou mantru o Tomášově fyziognomii a katastrofách číhajících na cestě k domu. Nakonec ale Helena získala na svou stranu i otce, obvykle nekonečně váhajícího.

„Co by se mu na té krátké cestě mohlo asi tak stát?“ nadhodil předchozího večera, když všichni seděli u televize. Helena přikývla a významně se na matku podívala. Základní škola byla od

čtyřpodlažního domu ve Vodičkově ulici vzdálená do pěti minut chůze. Aniž by to tušila, toto bude také jedna z vět, co ji budou následující roky strašit a budit ze spaní.

Pak přišla zpráva o tom, že ze zoo utekl vlk.

Na Helenu v dětství jeden pes zaútočil. Nic se jí nestalo, ale od té doby se psů bála. Pokud to bylo možné, přešla na druhý chodník, když proti ní nějaký pes šel.

A vlk, to nebylo nic jiného než divoký pes. Mariánské hory, kde žili, byly od zoo vzdáleny necelých šest kilometrů. Celou dobu si v hlavě vykreslovala hrozné scénáře. K její úlevě vlka nakonec vypátrali a zastřelili v Radvanicích, což bylo opačným směrem než jejich sídliště. A i když věděla, že úzkost v podobě neodbytného šimrání mezi lopatkami byla především matčíným tíživým dědictvím, nedokázala se jí zbavit.

Proto vyrazila za Tomášem k šatnám, přesvědčená, že na ni musí počkat, než skončí s úklidem. Jenomže pak zahlédla, s jakou rozhodností si nazouvá boty a obléká bundu, aby co nejdříve vyrazil ze školy.

A tak k němu pouze došla a ubezpečila se, že ze školy půjde rovnou domů. Souhlasil, hodil si aktovku přes rameno a odcházel.

Musela vynaložit veškeré úsilí, aby se za ním nerozběhla a neobjala ho. Nechtěla být typem matky, co nenechá dítě se nadechnout, i když k tomu velmi přirozeně sklouzávala. Musí ho nechat jít. Krok za krokem.

O pár hodin později pak otevřela dveře jejich bytu. Uvítalo ji světlo z obývacího pokoje, kde si Tomáš tiše povídal s babičkou, která měla nohy od kotníků až po kolena v zábalu. Když ji uviděl ve dveřích, usmál se.

Posadila se na lavici a zula si boty. „Úkoly máš?“

Provinile se na ni podíval. Pak sklopil oči.

„Na něčem jsme se domluvili,“ připomínala mu, když vešla do obývacího pokoje.

„Hned! Udělám si je hned teď!“ zvolal Tomáš a běžel do pokoje.

Práskly dveře. Helena se podívala na matku. „Takže to zvládl?“

Matka jenom pokrčila rameny.

„Zlobil tě?“ pokračovala Helena.

Matka zavrtěla hlavou.

„Takže to zvládl.“ Helena se posadila do křesla. V poslední době ji pobolívala šíje, prohmatala si ji prsty, aby alespoň trochu zmírnila napětí ve svalech.

„Slyšela jsi o tom vlkovi?“ zajímala se matka, i když jí muselo být jasné, že ano. Ani nečekala na odpověď a hned pokračovala: „Co nás čeká teď? Začnou z nebe padat žáby? Slyšela jsem, že se to někde děje.“

„To jsou nesmysly,“ namítla Helena, posílená svým rozhodnutím nenechat se zahánět do kouta neopodstatněným strachem.

„Uvidíš,“ nevzdávala se matka. „Ještě se něco stane. Nemusí to být žáby, ale něco přijde. Je toho teď všude hodně. Možná bys to svoje rozhodnutí měla přehodnotit.“

Nepřiznala, že ji během těch pár hodin, co se vlk toulal po městě, napadalo to samé. „Ani náhodou,“ odmítla rázně matku i své vnitřní obavy. „Teď? Sotva to zvládl poprvé? Potřebuje se naučit starat sám o sebe, mami. Prospívá mu to.“

Matka nesouhlasně zavrtěla hlavou. „Jak myslíš. Je to tvůj syn.“

Nic dalšího — k Helenině spokojenosti — nedodala. Když si Tomáš dodělal úkoly, vrátil se domů i táta. Její syn jim pak všem zahrál novou písničku, kterou se naučil. Byla opět jednoduchá a znovu ji naplnila hrdostí. Tentokrát ale nevycházela pouze z hraní na kytaru. Bylo za ní ještě mnohem víc.

Zvládl to, zopakovala si sama pro sebe Helena a spokojeně sledovala matku, která si zřejmě uvědomovala, že její obavy nebyly namístě.

Během následujících let pak na jejich rozhovor často vzpomínala. Jak byla omámená představou, že se její matka konečně chytne za nos a uvědomí si dopady přílišného strachu, kterým svou

dceru v dětství zahrnovala (bez otcova viditelného odporu). Jak si pomyslela, že se už nikdy nenechá podobným strachem svázat. Z jejího syna musí vyrůst člověk, kterým se ona nemohla tak úplně stát. Udělá pro to všechno.

Klidně popře i samu sebe.

S tímto pocitem se se svým synem rozloučila i v pátek ráno. Rychlá pusa na čelo (vydržel to, za což jej milovala o to víc) a hrábnutí do vlasů. Odpoledne opět měla nutkání jít k šatnám, ale zařekla se, že tentokrát nepůjde.

Když pak řinčivé zvonění poslalo domů i osmáky, mohla se konečně pustit do vytírání laboratoří, což bývalo nejnáročnější. Zbytek už stačilo jenom lehce přetřít. Bolest šíje odezněla, za což byla ráda. Otevřela okna, aby mohla vyvětrat zápach chemikálií (*jenom je nesmíš zapomenout zavřít*, připomínala si), a mechanickými pohyby se pustila do podlahy. Byla s laboratoří skoro hotová, když ji vyrušily rychlé kroky na chodbě. Ve dveřích se objevila hlava školníka. Příliš o něm nevěděla, táhlo mu na čtyřicet, jmenoval se Turek a jednou ji pozval na večeři. Ale tak neobratně, že si nebyla úplně jistá, zda to vůbec bylo pozvání.

„U vrátnice na vás čeká matka,“ oznámil jí.

Ticho v laboratořích roztrhl řinčivý zvuk, až Helena nadskočila. Teprve po chvíli si uvědomila, že to byl smeták, který upustila na podlahu. Omluvně se na Turka podívala, zvedla smeták a opřela jej o zeď. Tomáš musel něco provést. Jinak by se matka nevydala na svých bolavých nohách až sem. „Řekla, o co jde?“

Školník zavrtěl hlavou. Beze slova vyšla z laboratoře, školník jí byl v patách jako poslušný pes, odmítající se vzdát slíbeného pamlsku. Za dveřmi vrátnice našla vysílenou matku sedící na dřevěné židli, obličej zalitý potem, zkřivený bolestí z dosluhujících nohou.

„Zůstal dneska v družině?“ vychrlila na ni matka a Helena ucítila, jak se jí srdce scvrklo do velikosti vyschlé rozinky. Stiskla dlaně k sobě. Zavrtěla hlavou.

„Tak kde je?“ Matka si otřela zpoceně čelo bavněným kapesníkem. „Nějakou dobu jsem čekala. Ale usnula jsem. A...“

„On není doma?“

„Musíme zavolat esenbáky,“ zasténala matka. „Může někde ležet v příkopě. Nebo něco jiného.“

Helena se snažila odolat mrazivému strachu, stoupajícímu po šíji až k její mysli. *Za to můžeš ty*, pomyslela si, když sledovala čůrky potu stékající po matčině tváři. *Za to můžeš ty a já ti nedovolím, abys to ve mně dál živila.*

„Možná je někde s kamarády,“ hlesla.

„Vždyť žádné kamarády nemá!“ vmetla jí matka do tváře. „Zavolej esenbáky.“

„Nebudeme nikam volat, dokud to neověříme,“ ozval se za Heleninými zády školník Turek, který alespoň o několik centimetrů srazil hladinu strachu v místnosti.

Těch pár vteřin umožnilo Heleně se znovu pořádně nadechnout. Zklidnit dech. Srdce se jí znova rozpumpovalo. „Zkusíte zavolat do družiny?“ poprosila ho. Turek přikývl. Celou dobu se mu dívala zpřímá do očí. I v okamžiku, kdy do sluchátka dostal zamítavou odpověď.

„Co jsem říkala?“ zafuněla nespokojeně matka.

Tentokrát už Heleně srdce bušit nepřestalo. Bušilo naopak příliš rychle. „Buď zticha, mami.“

„Prosím?“ Matčin hlas vystoupal do nepříjemných výšek.

Helena zamířila k hlavnímu dveřím. Matku nechala bezmocně sedět na židli. Turek popadl bundu a vyrazil za ní. Když otevřela dveře, ovanul ji studený vzduch. Na pažích jí naskočila husí kůže. Rozhlédla se kolem sebe. Zakrnělé jehličnany vysázené na pozemku před školou nehybně stály, mezi některými větve-
mi uvízly prázdné obaly od nanuků. Minula mateřskou školku

otevřenou sotva dva roky. Pokračovala po chodníku, který přešla snad už tisíckrát — znala každou jeho nerovnost, pokřivenou spáru.

„Uvidíte, že ho najdeme,“ opakoval Turek, zatímco se s ní snažil držet krok. „Já kluky znám. Vezměte si tu bundu, nate.“

Zavrtěla hlavou. Přeběhla cestu a zahrnula po chodníku směrem k jejich domu. Na trávníku zahlédla děti. Bylo jich pět, vytvořily kruh a házely si mezi sebou míčkem.

Ať je s nimi, bože, prosím tě, ať je s nimi, hnalo se jí dokola hlavou. Zapřísáhla se, že na něj nebude křičet, až ho najde. Namísto toho ho pevně obejmě.

Zastavila se. Když na ni školník pohlédl, byla bledá v obličeji.

„Co se —“

„Nechte toho!“ zakřičela. Turkovi z jejího hlasu naskočila husí kůže.

Děti se otočily.

„Nechte toho!“

Než ji školník stačil zastavit, rozběhla se Helena k jednomu z dětí, dívce, které mohlo být tak deset let, popadla ji za ruku a prudce s ní zatřásla.

„Kdes to vzala?!“ křikla na ni s vytřeštěnými očima. Přejela pohledem i ostatní děti. „Kde jste to vzali?!“

Děti si vyměnily nechápané pohledy a pak první z nich vzalo do zaječích. Ostatní ho následovaly. Jenom dívka dál zůstávala v Helenině sevření. A ta ji nehodlala nechat jít.

Školník k ní doběhl a chystal se ji vybídnout k tomu, aby dívku pustila, ale pak konečně uviděl to, čím si děti házely. Nebyl to žádný míček.

„Řekni, kdes to vzala,“ vyzval dívku klidně, zatímco na krku ho zašimral studený pot.

Dívka začala natahovat, velké oči zkřehly pod krustou slz. Vystrčila prstem ke křoví.

„Našli jsme to,“ soukala ze sebe. „My jsme... jenom...“

Helena ji pustila. Dívka sykla bolestí, protřela si zápěstí a pak se rozběhla pryč. Helena zvedla pouzdro, se kterým si děti háze-ly. Byla na něm zelená ještěrka, jež svým jazykem obmotávala písmeno T.

„Patří vašemu synovi?“ zeptal se školník, i když odpověď už znal.

Helena si ho nevšímala. Rozběhla se ke křoví, v jehož houští ležela světlemodrá aktovka.

„Máma měla pravdu,“ pronesla Helena. Padla na kolena a přitáhla si aktovku k sobě. Zalapala po dechu, z hrdla se jí vydral první plačtivý nářek.

„Paní Toufalová...“ Turek k ní přistoupil a opatrně jí položil ruku na rameno.

Zvedla hlavu a zaječela na něj. Tvář rozervanou slzami, zkřivenou bolestí, kterou dokáže matce způsobit pouze jedna jediná věc na světě. Roztřásla se jí brada. Ještě víc k sobě aktovku přitiskla. Jako by to nebyla jenom brašna, ale její syn samotný. Zarývala do ní nehty.

Turek stáhl ruku zpět.

V její tváři totiž nezahlédl jenom oprávněný strach. Zahlédl v něm především první náznak temnoty, která ji sevře na několik let a už nepustí.

IT WON'T BE LONG

ŘÍJEN 2023

Hned ráno Roman zavolal řediteli a řekl mu, že potřebuje dva dny volna. Již předem si připravil historku o náhle zhoršeném zdravotním stavu svého neexistujícího bratra. Sice neměl úplně racionální důvod lhát, ale za dlouhá léta, kdy musel čelit své minulosti, si vytvořil preventivní obrannou taktiku složenou z polopravd a smyšlenek. Řediteli nezbylo než souhlasit.

Húskova předpověď se vyplnila. Přes noc vítr shodil jeden ze vzrostlejších stromů u jejich příjezdové cesty. Roman musel počkat, až zafungují chapadla Húskovy chobotnice a dorazí vůz údržby vyslaný starostou. Teprve poté odmetl z auta listí, hodil do něj cestovní tašku s pár kusy oblečení a vyrazil.

Do Ostravy dojel po šesti hodinách. Při vjezdu do města ho uvítaly široké zašedlé louky s bezpohlavními dvoupodlažními budovami. Cedula u silnice je označovala jako Průmyslové centrum. Neustále sledoval navigaci, protože tuhle část města nepoznával. Pak se na obzoru objevily žluté baráky s červenými šindelovými střechami, zleva se k silnici připojily tramvajové koleje. Pokračoval dál, na poslední křižovatce zastavil na červenou, zatímco v rádiu Pekař zpíval o tom, že už nikdy nic nebude jako dříve.

Z Ostravy se s matkou odstěhovali, když dokončil základku. Jejich nová životní kapitola začala u matčiny starší sestry ve Znojmě, která s manželem rozjízďela firmu na kovoobrábění. Matka u ní nastoupila jako administrátorka objednávek a postupně se

vypracovala na odbornou konzultantku pro zákaznické centrum. Za svůj život potkala pár mužů, ale s žádným z nich nevytvořila natolik pevný vztah, aby ho zahrnula do jejich života.

Od té doby, co tu byl naposled, uplynulo skoro třicet let.

Když vjížděl do areálu fakultní nemocnice, blížila se čtvrtá odpoledne. Několik minut křižoval přeplněné parkoviště, až konečně našel volné místo. Vypnul motor, rádio ztichlo, zíral do oranžově se zbarvujícího vzduchu za čelním sklem. Potily se mu ruce položené na volant a třásly konečky prstů. Stáhlo se mu hrdlo a na okamžik měl pocit, že se nedokáže nadechnout. I jeho srdce jako by si rozmýšlelo, zda bude bít. Otevřel dveře a nechal dovnitř proudit štiplavý vzduch naplněný vzdáleným hukotem aut a neurčitých dětských hlasů.

Zatraceně. Dej se dohromady.

Tyto dvě věty si neustále opakoval i v okamžiku, kdy procházel kolem recepcce v hlavní budově. Vydal se podle šipek k oddělení resuscitační a intenzivní medicíny, když mu cestu zastoupil muž, jehož v prvním okamžiku nepoznal. Taky už uběhlo skoro třicet let od chvíle, kdy ho viděl naposled.

„Pane Patera?“

Muž se doširoka usmál, což zúžilo jeho laskavé oči do úzkých černých štěrbin. Typicky rozčepýřené vlasy ztratily svůj černý odlesk, nyní chytaly stříbřité nádechy, navíc ustoupily do pozadí a prořídly. Na několik sekund Romana pevně objal.

„Skoro bych tě nepoznal,“ poznamenal, když poodstoupil. Poklepal na své hladce oholené tváře a zamířil prstem na Romanův obličej zarostlý plnovousem. „Stal se z tebe chlap. Dobře, že jsi tady.“

Roman si odkašlal, aby se zbavil škrábání v krku. „Jak je na tom?“

Alexandr Patera, kterému nikdo neřekl jinak než Saša, pokrčil rameny. „To nikdo neví. Ani doktoři. Jeden z nich mi řekl, že je to jako hádání z křišťálové koule.“

Roman se zastavil. „To jako vážně? Tomáš může zemřít?“

Saša ho opatrně poplácal po rameni. „Tak pojd'. Zavedu tě na jeho pokoj. Nikam nespěchej. Počítám s tím, že u nás přespíš.“

Roman ho následoval nemocniční chodbou až k výtahu, který je vyvezl do prvního patra. Za prosklené dveře oddělení je vpus-tila zdravotní sestra, která si neodpustila postěžovat, že bzučák už nefunguje od rána, a tudíž musí ze sesterny běhat tam a zpět, takže namísto starosti o pacienty jejich práce nyní připomíná spíše hotelovou službu. Saša jí klidně naslouchal a přikyvoval, odměnou mu byl sestřin vděčný úsměv. S lidmi to vždycky uměl, jak si Roman pamatoval. A nic ze svého umu očividně neztratil ani teď.

Dominantu chodby resuscitačního oddělení tvořila podlaha složená z tmavěmodrých čtvercových kachlí, chladně ozářených bílými bodovými světly. Ve žlutě natřených zdech vězela řada pravidelně rozmístěných tyrkysových dveří s čísly pokojů. Nad sesternou visela televizní obrazovka suše sdělující informace o aktuálním dění v nemocnici. Chodba nepřipomínala nemocnici ani nečpěla typickým pachem nemoci, namísto toho evokovala spíše vesmírnou loď.

Saša Romana dovedl až k lavici, na které seděla paní Paterová. V Romanových vzpomínkách to byla vysoká štíhlá třicátnice s hus-tými černými kadeřemi a výraznými zelenohnědýma očima, za níž se muži otáčeli jako marionety. V jeho klukovských fantaziích hrála Tomášova matka důležitou roli (o které svému kamarádovi nikdy neřekl). Černé kadeře zůstaly, jenom tvář pod nimi zestárla a trochu zhrubla. Chvilí se na sebe rozpačitě dívali, prázdnou let, které utekly, bylo najednou příliš obrovské a nešlo s tím nic udě-lat. K Romanově úlevě se žena nakonec usmála a postavila se. Uchopila jeho tvář do hebkých dlaní.

„Vždycky jsem věděla, že z tebe bude pěkný mužský,“ konsta-tovala. „Ty vousy ti sluší.“

Kdyby mu něco podobného řekla před dvaceti lety, nejspíš by zrudl a z uší by mu vyšla pára. „A vám to sluší pořád stejně, paní Paterová.“

Povzdechla. „Jenom tady sedíme a čekáme. V tom mám ostatně praxi. Sedět a čekat. Teď alespoň nečekám sama.“ Pevně stiskla jeho dlaň. „Tak pojď za Tomem.“ Vděčně poslechl. Saša otevřel dveře a nechal je vstoupit dovnitř.

Žaluzie v oknech byly vytažené až nahoru a z venku pronikalo dovnitř dostatek světla, které rozmetávalo sebemenší náznak stínu. Vedle postele stála opřená kytara, kterou Tomáš téměř nikdy nedal z ruky. Roman si ji zblízka prohlédl. Jak říkala Helena, když mu poprvé volala: bez škrábance. Tělo kytary pokrývaly samolepky. Amsterdam. Barcelona. São Paulo. Riga. San Francisco. Všechna místa, která Tomáš navštívil během své dlouhé cesty. Roman si pamatoval, kdy mu o ní Tomáš pověděl. Přijel za ním tehdy do Brna, pět let poté, co se ve čtrnácti odstěhovali s matkou do Znojma. Roman studoval na pajdáků a Tomášova návštěva ho úplně zaskočila. Dávny kamarád mu oznámil, že vyráží do světa. Roman si živě vybavoval úzkost, která ho tenkrát sevřela. Protože věděl, že je to cesta, ze které se Tomáš neplánoval vrátit.

Chytil se opěradla židle stojící u postele. Až na obvazem omoťtanou hlavu vypadal Tomáš úplně stejně, jako když se před lety viděli naposled.

„Počkáme na chodbě,“ pronesl Saša polohlasem.

Roman přikývl. Helena mu věnovala nepatrný úsměv a společně se Sašou pak zmizela za dveřmi. Zůstali sami. Jenom on a Tomáš. Dva kluci, kteří kdysi stáli proti zvrácené temnotě. Dosedl ztěžka na židli a přisunul si ji blíž k posteli. Tomáš pomalu, pravidelně dýchal, k čemuž mu pomáhaly i průhledné hadičky zavedené do nosu. Víčka měl nehybná, žádné pohyby očí. Jenom bezesný spánek.

Všiml si tetování na předloktí. Lada. 2009.

„Měl by ses probudit,“ zachraptěl a jeho vlastní hlas mu připomínal spíše kluka než dospělého, kterým se teď snažil být. „Všichni o tebe mají strach, kámo.“

Zadrkotaly mu zuby, když si uvědomil, co ve skutečnosti právě řekl. Vážně by mohl Tomáš zemřít? Po tom všem, čím prošli? Vážně by to mohlo skončit v tomto prosvětleném pokoji?

Sevrěla se mu hrud'. Roztráslý ruce. Snažil se to zastavit, ale bylo to silnější než on. Zatař pěsti a zavřel oči. Zhluboka dýchal, vědomě vytlačoval vzduch z plic ven.

Přízrak. Skřípějící prkna nad hlavou. Tomáš. Tma. Les.

Položil si hlavu do dlaní. Ztraceně. Srovnatelný záchvat strachu dostal naposledy před pár lety.

„Musíš se probudit, jasný?“ pronesl znovu svou prosbu. „Do prdele. Nemůžu tady zůstat sám, Tome. Prostě nemůžu. Mrzí mě, že jsme se už tak dlouho neviděli... ale můžu to probrat, co říkáš? Probud' se a pokecáme o tom.“

Chtěl ještě dodat dalších pár vět, řetězec slov, který by Tomáše vytrhl ze spánku a přivedl zpátky. Ale na další se nezmohl. Jenom u něj seděl, sledoval ustupující světlo na zdi pokoje a čekal, až trás pomine. Když o několik minut později vyšel na chodbu, připadal si až podivně lehký. Helena usnula, hlava jí klesla dolů. Saša mu posunkem naznačil, ať dojde na konec chodby k oknu. Pak Heleně podložil hlavu svou bundou.

„Konečně zabrala,“ oznámil Romanovi tiše, když ztemnělým oknem sledovali krajinu paneláků a chvějících se listnatých stromů. „Nespala od chvíle, co Toma našli.“

„A co vy?“ zeptal se Roman.

Saša jenom krátce přikývl. Odkašlal si. „Máš někoho?“

„Vy teda vážně umíte elegantně změnit téma.“

Ale otázka stále zůstávala.

„Někdo tu je,“ připustil Roman nakonec. „Těžko říct, jak vážný to je.“

Sašu to viditelně potěšilo. „A co tvoje máma? Jak se má?“

„Pár let zpátky začala mít vážné problémy s vnímáním,“ povzdechl Roman. „Doktoři mi doporučili jeden ústav v Zurčí, ale to...“

„Bylo pro tebe až příliš blízko?“ doplnil Saša. „Za to se nemusíš stydět, Romane. Takže si pro ni našel něco jiného?“

„Kousek za Brnem. Starají se tam o ni dobře. I když vlastně ani většinu času o sobě neví.“

„To mě mrzí. Navštěvuješ ji?“

„Někdy,“ přiznal Roman neochotně.

„Jak často?“

Pokrčil rameny. „Nepíšu si záznamy.“

„Promiň,“ uvědomil si Saša svou přímost. „Jsem jenom zvědavý.“

„V pohodě.“

„Ne, vážně. Je mi po tom houby. Jenom... prostě ji navštěvuj víc, pokud můžeš. S mým tátou jsem to měl podobně. Dneska bych dal nevím co za to, abych za ním aspoň ještě jednou mohl. I když byl mimo.“

Roman si vzpomínal, že Saša byl ještě kluk, když jeho otce zavřeli do blázince.

„Tipuju, že Aš ti v tomhle vyhovuje,“ zauvažoval Saša. „Že je dost daleko odsud.“

„Asi jo.“

„Stejně tě zklamou. Tahle země není dost velká na to, aby ses v ní schoval. Aspoň ne doopravdy.“

„Možná ne. Ale za pokus to stojí.“

„Tomáš to taky zkoušel. Zmizet. Ale nakonec se vrátil.“ Saša si promnul oči. „Má rodinu. Věděls o tom?“

Roman zavrtěl hlavou. Nasucho polkl, snažil se skrýt vlastní rozhořčení.

„Mají dceru. Je jí čtrnáct.“

„Lada?“

„Jak to víš?“

Roman si ukázal na předloktí.

Saša se už dál neptal. Nebo se možná zeptat chtěl, ale přišla sestra a zdvořile je požádala, aby oddělení opustili. Návštěvní hodiny už končily.

Saša s Helenou se vzali dva roky poté, co se Tomáš vrátil domů. Bylo čerstvě po Sametu, Romanovi bylo osm a za tu dobu do jejich rodiny stačil zapustit tak silné kořeny, že u nich byl v podstatě pečený vařený. Romanova máma se tomu nejdříve stavěla na odpor, ale nakonec se s tím smířila. Bylo lepší, když věděla, kde je, než aby neustále utíkal z domu. Častým cílem společných výprav obou hochů byl Zámecký park v Porubě, v jehož středu stála socha, jíž se stali inspirací. Před rokem byla slavnostně odhalená. Tři metry vysoké bronzové dílo, z toho asi jeden metr tvořil podstavec se slavnostní plaketou — černou deskou s bílým rámováním a zlatými písmeny. Socha znázorňovala postavy dvou chlapců. Starší toho menšího držel za ruku a vedl neznámo kam.

„Saša má-mámu někdy děsně štve,“ přiznal mu tehdy patnáctiletý kamarád na lavičce v parku. Zadrhával. Za pár měsíců mu jeho rodiče měli najít specialistu, který s ním krok za krokem vadu řeči odstraňoval — a přibližně po dvou letech už po ní nebude ani stopy. Probleskne pouze v okamžicích, kdy se Tomáš rozčílí. Ale k tomu všemu mělo teprve dojít. Tenkrát se občas zasekl na nějakém slovu nebo slabice, ta se pak podobala vysoké hoře, kterou musel pokaždé s vypětím sil překonávat. „Nesnáší, jak je klidný, když m-m-má máma vztek.“

„Tvoje máma?“ neskrýval Roman překvapení, protože paní Toufalovou nikdy rozčílenou neviděl.

„No jo,“ přikývl Tomáš a vyklepl si z krabičky do dlaně cigaretu. „Někdy je jako ďas. Hlavně když jde o mě.“

Starší chlapec si vložil cigaretu do úst a sklonil hlavu ke kytarě, která mu spočívala na klíně. Na jejich společné úprky ji často brával s sebou. Zabrnkal pár akordů. Roman měl rád, když hrál. Bavilo ho sledovat Tomášovy prsty. Věděl, že on na to nemá talent, a tím víc ho to možná bavilo.

Tomáš vydechl kouř. „Ale i tak se vezmou.“

„To se ti jako změni příjmení?“

„Ani nápad. Svoje jméno bych si nikdy nezměnil. A navíc to není můj fotr.“

„Skoro jo.“

„Rozhodně se tak cho-chová,“ přisvědčil Tomáš. Poslední tah z cigarety. Pak ji típl o kraj lavičky. „Já děcka mít nechci.“

„Fakt?“

„Jasně. N-n-nechci, aby se jim stalo něco podobného.“

Zmlkli. Mluvili o tom pouze zřídka, jako by se jednalo o sen, který se jim zdál oběma najednou. Nic víc. Zlý sen, ze kterého se probrali a jenom občas na něj vzpomenou. Parkem prostupoval bzukot hmyzu a ze silnice za stromy k nim stoupal chrčivý zvuk motorů aut.

„N-něco ti zahraju,“ rozbil ticho Tomáš. „Pořád se to ještě učím. Je to od M-McCartneyho. Blackbird. V-v-víš, co to znamená?“

Roman zavrtěl hlavou.

„Je to kos. Měl by ses n-naučit anglicky, prcku. Ať odsad' m-m-můžeš vypadnout.“

„Neříkej mi tak,“ ohradil se mladší chlapec.

„S-soráč.“ Tomáš zvedl ruce. „To já jen, že prostě jsi. Prcek.“ Zasmál se.

„Nejsem!“ bránil se Roman. A podle svého názoru oprávněně, protože patřil mezi nejvyšší kluky ve třídě. A uběhne jen pár let a svého staršího kamaráda ve vzrůstu přeroste.

„No jo. M-máš pravdu,“ uznal Tomáš. „Tak poslouvej. J-jsi první, komu to hraju.“

Tehdy poprvé uslyšel Roman tklivou písničku o poraněných křídlech černého kosa, kterou Paul McCartney složil při beatle-sáckém spirituálním hledání v indickém azylu. Tenkrát v parku mu Tomáš zahrál pouze melodii, slova přidal až později. Roman nikdy nepřišel na to, jestli to byla píseň o naději, nebo zmaru. Ale pokaždé, když ji slyšel, si vybavil chvíli v setmělém parku, kousek od sochy, která byla stejně osamělá jako oni sami. Napínal uši

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Černý kos.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.